

Živo apno in nož zoper napenjanje živine.

Živo apno in nož (trokár) sta dva pomočka zlatiga denarja vredna, če poléti živino po zeleni sirovi (frišni) klaji napenja. V Novícah in tudi v pratiki kmetijske družbe smo popisali na tanjko, kakó se imata oba pomočka rabiti. Zdej se bliža čas, ko bo živino večkrat napenjalo. Opomnimo Vas tedej, kmetovavci! se ob pravim času soznaniti s tema pomočkama, de se ne boste prepôzno za ušesi praskali. Živo apno, razstopljeno v vodi, de je kakor mléko, in napeti živini v gobec vlito, prežêne napenjanje, če že ni presilno postalo; po tem pa pomaga nož, ki se trokár imenuje, s katerim se napeti vamp nabôde, de po nožnici, v vampu zasačeni, vetrovi iz njega izfercé.

Kakó Angleži pridelk na travnikih pomnožujejo.

Znano je, de ga ni boljšiga kmetovavca na svétu, ki bi vedil za svoj dobiček bolj skerbeti, kakor so Angležki najémniki (štántarji.) Kaj pa ti storé, kadar je travnik pokošen? Pokošeni travnik pokrijejo s slamo, ali z maham, ali z rêsjem ali s kako drugo nasteljo — in si tako ob kratkim napravijo drugo bogato košnjo. Nar raji se poslužijo v ta namen slame, kër se da nar lože sêmtertjê prekladati. Če tudi slama po storjeni rabi ni za nič družiga, je vunder še zmirej za steljo dobra — in zguba na travi se bogato splača z obilnim novim pridelkam na travniku. Čeravno zemlja in podnebje nista pri nas taka, kot na Angležkim, bi vunder to toliko hvaljeno ravnanje morebiti poskušnje vredno bilo, kar bi se lahko takó storilo, de bi se en velik kos travnika s slamo ali rêsjem pokrîl, drugi ravno takó veliki kos pa ne. Druga košnja bo pokazala razloček. Ljubo bi nam bilo, ako bi kak kmetovavec to poskusil in skušnjo potem v Novícah na znanje dal. *)

Iz postav za ohranjenje gojzdov od cesarice Marije Terezije danih.

(Dalje.)

15) Kadar se pa v posékanim kraji dosti mladih drevésc zaseje, ni dobro semenskih drevés, de podrašine ne zadušé, predolgo pušati, ampak tréba jih je skerbno in previdno posékati. Tréba je drevésa, dokler še stojé, okléstiti, po tem še le deblo posékati, de mladih drevésc preveč ne potare; to je pa treba storiti, dokler so mlade drevésca še šibke, de se pod drevésam ne starajo, ampak le na tla všibé, in potlej spet same vstanejo; če so pa podrasliki že debéli, jih drevó, kadar se na-nje poséka, potare ter veliko škodo storí.

Sekači naj pa skerbé, de se jim drevó na tisto stran podere, kjer zalégi nar menj škodva; kar se tako da storiti, de naj na tisti strani, kamor hočejo, de se jim drevó podere, deblo nasekajo, na drugo stran pa nažagajo, potlej pa v špranjo leséne ali železne zagojzde zabijajo in takó drevó na uno stran poderó.

Zraven naj tudi skerbé, de bodo od posékaniga drevésa odsékane véje in razraslike iz gošave iznesli, de z vozam in vpreženo živino mladih drevésc ne polomijo; naj pa tudi skerbé, de hitro kar je mogoče, derva iz gojzda spravijo.

16) Kjer so pa goli lazi, kteri niso ne za njive, ne za nograde, ne za kaj družiga, in se tudi mlade drevésa, kjer jim sémene manjka, ne morejo zarediti, naj take laze zorjó, kjer se da; kjer se pa orati ne da, naj pa s krampi skopajo, potlej naj pa sémene vsejejo

*) Če se ne motimo, ravná nek gosp. fajmošter blizo Ljubljane s svojim travnikom takó, de ga v jeseni pokrije s slamo čez zimo — in kar vémo, je práv zadovoljin z obilnišim pridelkam mërve. Posebno tam, kjer huda zmerzljína pozimi ali huda vročina poléti koj po prvi košnji nježne travne koreninice lahko pokončá, bi utegnîlo to ravnanje dobro biti. Vredništvo.

in z brano pod zemljo zavlečejo, zató se tukej spodej v zadnjim §. pové, kakšne lastnosti imajo semena, in kdaj jih je tréba sejati.

17) Desiravno zgorej imenovana nâródba zmirej ostane, de kjer se je v gojzdu enkrat začelo sekati, naj se od léta do léta zaporedama zmirej dalje séka, dokler se do konca ne pride, se vender le marsikteri daljni gojzdje najdejo, kjer so nar lepši hoje za škodle ali derva zbrane, druge pa predolgo pušene.

Od tod tedej pride, de se veliko lepim drevésam véje posušé, deblo razpoka in gnije, po tem jih véter med drugo drévje podere, in takó niso take drevésa k nobenimu pridu in še drugim drevésam škodvajo.

Ko bi takim gojzdam spet hotli pomagati, bi ne mogli drugač kakor de bi veliko mladih drevés poterli, kadar bi stare predolgo pušene drevésa iz gojzda izpravljali; ko bi pa hotli mladim drevéscam, dokler ne odrastejo, perzanesti, bi mogli stare drevesa pustiti sognjiti, kar je pa vender le zmirej velika škoda; nar boljši bi bilo, kakor skušnja učí, take stare drevésa za oglje ali za pepél na mestu sožgati, in tako mladim drevésam k njih raši prostor storiti; per sékvi pa naj, kakor je zgoraj v §. 15. povédano, z vso skerbjo in previdnostjo ravnajo, takó tudi kakor derva iz gojzda spravljajo, de mladih drevés ne potarejo.

(Dalje sledí.)

Zedinjenje

krajnske, goriške in istrijske dežele v eno kronino deželo.

Po novi avstrijski vladi — vstavi ali konstitucíi — se bojo vstanovile tudi nove dežele avstrijske cesarske krone, ki se zató kronine dežele imenujejo. Nektere dežele bojo ostale, kakor so dosihmal bile; druge pa se bojo iz noviga sostavile. Veliko glasov iz slovenskih dežel se je sicer slišalo, ki so iskreno želéli, de bi se slovenski narod štajarske, koroške, krajnske, goriške in istrijske v eno têlo, v eno kronino deželo združil; kër pa so Slovenci na Štajarskim in Koroškim obstojni dél štajarskiga in koroškiga vojvodstva, so ostali kakor so dosihmal bilinerazcepljeni v svojih vojvodstvih in v svojih kroninah deželah; prebivavci krajnske, goriške in istrijske dežele pa imamo, kakor nam deželna osnova, od ministerstva tudi v Ljubljano v prevdark poslana, pové, v eno kronino dežele zedinjeni biti, kar bo gotovo vsim previdnim in rodoljubim Slovincam nove trijédne kronine dežele práv po volji. De Laham téh deželá to zedinjenje ni všeč in de so clo poslance k Cesarju na Dunaj poslali, to zedinjenje razdréti, nas žali, zakaj v tem edinstvu nobeno ljudstvo ne bo svojih narodskih pravíc zgubilo, tedaj tudi Lahi ne svojih; Slovincam istrijske in goriške dežele pa se bojo na vsako vižo njih narodske pravíce veliko bolje obvarovale in lože spolnovale, ako so s slovenskim narodom na Krajskim v družbi. Kakor pa v ti družbi Krajne ne bo podložnik svojih sosedov, tako tudi Istrijanci in Goričani ne bojo v nobeni reči podložniki Krajneov, — vsi bomo samostojni v svoji deželi, in le v prijazni bratovski zavezi pod enim deželnim poglavarjem v enim deželnim zboru v eni precéj mogočni kronini deželi.

Nadjamo se, de se bojo naši bratje po rodu na Istrijskim in Goriškim ravno tako serčno za zavezo z nami potegnili, kakor smo se mi za-njo potegnili v zboru, ki ga je naš deželni poglavar unidan skup poklical, de bi se od ministerstva poslana osnova ilirske kronine dežele, ktera ima krajnsko, istrijsko in goriško deželo z Gradiško vred obseči, prevdabila in presodila.

Gospodu vitezu Miroslavu Kreuchbergu, c. k.

deželni pogravarstva svetovavcu v Ljubljani, je bila prva beseda (referat) v ti reči od poglavarja izročena, in z veseljem jo rečemo, de je prav krepko podpiral zedinjenje imenovanih dežel. Na prošnjo, de bi nam pripustil svoj rokopis v slovenskim jeziku v Novicah na znanje dati, ga nam je prijazno podal, — berite ga, rodoljubi tudi po Istrijskim in Goriškim! takole se glasi nekoliko okrajšan:

„Sedanji okrog Primorskiga, ki imajo svoje kresije v Pazni in Gorici, in od kterih je tukaj govorjenje, ne obstoje edino samo iz krajev mejne grofnije Istrijske in poknežene grofnije Goriške; zakaj

A) V Istrii:

Pazniška kresija (Mitterburg, Pisino) obstoji 1) iz nekterih obstojnih krajev krajnskiga vojvodstva; namreč celi sedanji kanton Novigraški (Castelnuovo), in tisti kos sedanjiga Kopriškiga kantona, iz kteriga sta nekdanja kantona Fünfenberg in S. Servola obstala, grésta h krajnski deželi; 2) iz staroavstrijske Istrije, kteri so prav za prav ime mejne grofnije Istrijske dali in ktera je bila krajnski deželi že v létu 1374 vdružena in je tudi do léta 1809 vdružena ostala in takó še zdej v krajnskih gospôških bukvah (Landtafel) zapisana stoji; sedaj obseže ta Istria kantone Belaj, Volosko in Pazin. 3) iz nekdanje Beneške Istrije, ki je pod avstrijsko cesarstvo še le po razrušeni Beneški republiki v létu 1797 prišla, čeravno so se nadvojvodi avstrijski, ki so bili ob enim tudi vojvodi Krajnski, že davno popred mejne grofe Istrijske pisali; ta nekdanja Beneška Istria obstoji iz eniga kosa sedanjiga kantona Kopriškiga, po tem iz kantonov Pirano, Buje, Montona, Pinguenti, Parenzo, Rovigno, Dignano, Pola in Albona; — in 4) iz kvarnerskih otokov, ki sedaj iz 3 kantonov obstoje: Kerškiga (Veglia), Kreskiga (Cherso) in Losinjskiga (Lussin), ki po zgodovini in zemljopisu nikdar niso bili Istrii prišteti.

B) Na Goriškem:

Goriška kresija obstoji 1) tudi iz nekterih krajev vojvodstva Krajnskiga, namreč celi nekdanji Tibajnski kanton gré krajnskimu vojvodstvu; iz nekdanje Beneške okolice Monfalkone, ktera je še le po miru, ki je bil v Fontaineblau 10. kozoperska 1807 z Napoleonam, tadanjim Laškim kraljem, sklenjen, k Gorici prišla; takrat so to majhno okolico Gorici pridružili, veliko veči Goriško okolico na desnem bregu Soče so pa Laškemu kraljestvu pridjali, ki je pa v letu 1814 pri novi vredbi od cesarja Franca zopet pridobljenih ilirskih dežel od ondot zopet odpadla; 3) iz okolice nekterih nekdanjih Beneških omejš (Enclaven), ki so bile Primorju še le v létu 1814 pridjane, in 4) iz lastovitne okolice nekdanje grofnije Goriške in Gradiške takraj in unikraj Soče, tode brez Razdertiga in Vbelškiga, ki sta Senožeškemu kantonu pridjana, brez Št. Vida, ki je Ipavskemu kantonu pridjan, in brez tistih nekdanjih Goriških omejš, ki so v létu 1814 pri Beneškemu deželnemu poglavarstvu ostale.

(Konec sledi.)

Vabilo k učenim natoroslovskim pogovorom v Ljubljani.

V nedeljo, 10. dan t. m. opoldne se je več prijatlov muzeumske družbe in natoroslovstva na prijazin pogovor v muzeumu *) zbralo.

*) Od Ljubljanskiga muzeuma, kije bogata shramba lepih reči, posebno domačih, iz rudarstva, živalstva in zelišstva, so »Novice« že v létu 1843 govorile. Bog daj, de bi začeti vse hvale vredni poménki učenih mož

Gosp. Morlot, rudarske družbe komisar iz Gradca, je zbrani množici razložil, kako je rudarski svetovavec gosp. Haidinger na Dunaji zbirališa za učene pogovore in razklade natoroznanstva vvedil; kakó so se tudi taki shodi začeli v Gradcu, Celjovcu in v Lincu, de je veselje njih pogovore slišati ali po časopisih razglašene brati.

De bi tudi poglavno mesto naše domačije, Ljubljana, v natoroslovski učenosti in vednosti memo drugih mést ne zaostalo, je tedej več posebnih prijatlov natoroznanstva sklenilo, vsako nedeljo ob dvanajstih opoldne v spodnjih izbah muzeuma v gori razloženi pomén skupaj priti. Kér pa imajo ti poménki občno koristni biti, zató so vsakimu vrata odperete in vsakimu je pristop dovoljen, kteriga veseli, kaj umniga v natoroznanstvu slišati, ali kaj modriga povedati v rečéh, ktere muzeum iše in shranuje v poduk in razširjenje vednosti.

Nadjamo se, de znanje domačije, domačih krajev, kaj se tukej posebniga vidi, najde, ali kaj se je posebniga tú in tam v starih časih godilo, tudi imenitne zdejšine prigodbe nabirati in jih pozabljenju otéti — bo gotovo vsaciga praviga domorodca serčno veselilo.

Pomenki in sklepi téh prostovoljnih zbirališ, pri kterih ni nič plačati, ki nimajo posebniga predstojnika, pa tudi posebniga pisarja ne, bojo v Ljubljanskih časopisih na znanje dajani.

Gosp. Morlot je v prvem shodu ob kratkim povedal, kar mu je od naše dežele znaniga, kakó se kamniša na Krajnskem eno za drugim versté in ločijo. Pred 60 léti je Dr. Hacquet našo deželo prehodil in pregledal. Njegove bukke tega popisa so močno obrajtane. Od tistiga časa pa se je učenost silno pomnožila, in terja bolj na tanjko se ozirati po stvarjenih rečéh in misli zastran posebnih prigodb vedno bolj razjasnovati. Nekoliko je že gosp. Haidinger v obrazu zemljiša našiga cesarstva z naznanilam vsih rudnih jam in kamnitniga krila naše dežele odkril. Naša Krajnska dežela je pa, kar to učeno znanje vtíče, še zlo v tami skrita ostala. Koliko draziga blagá še v zemlji zakopaniga in neznaniga leži! To z umnim podukam in trudem na dan spraviti, ni lahka reč, in poterbuje pametniga raziskanja in veliko veliko truda polnih stopinj po hribih in dolinah.

(Konec sledi.)

Novičar iz Ljubljane.

V saboto pred kréšam sta dva posebno ljubljena Janeza Kerstnika v Ljubljani k svojimu godu prejela očitne znamnja serčne ljubezni in resničniga spoštovanja. Eden téh Janezov je gosp. profesor Kersnik, kterimu so njegovi učenci krasno natisnjeno pesem podali, ki jo je gosp. Cegnar zložil in pričo zbrane množice v šoli gosp. profesorju slovesno govoril; — drugi Janez pa je visoko spoštovani vodja Ljubljanske národske straže, gosp. Baumgartner, kterimu so národski stražniki ravno tisti dan pod okni njegoviga stanovanja slovesno veselico napravili. Bog živi oba še mnogo lét! in ohrani perviga še dolgo šolski mladosti, ki ga kot svojiga očeta ljubi, — družiga pa Ljubljanski národski straži, ki mu je po večim delu s tako gorečo ljubeznijo vdana, de — kakor pregovor pravi — gré za-nj v oginj, ako bi treba bilo. — Kér so se od več strani želje oglasile, de bi se svetovavci národske straže vnovič volili, so v petek vsi pri séji pričijoči odborniki prostovoljno odstopili; bo tedej nova volitev. — Tudi v Ljubljani so tukajšnji vojaki po vstavnim

tudi kmalo kmalo pot odperli, de bojo lepi muzeumski zakladi prišli v občinski prid in korist posebno ukaželne in ukapotrebne mladosti. Vredništvo.

Med temi kantonskimi sodniši jih je 7, ki bojo kantonske sodniša perviga klasa in zraven tudi kantonske kaznovavne sodniša čez prestopke *); te sodniša bojo:

1) v Krajnji za Krajski, Loški in Teržiški kanton;

2) v Radoljci za Radoljski kanton in Krajsko Goro;

3) v Postojni za Postojnski, Planinski, Senožeški, Loški in Bistriški kanton.

4) v Ipavi za Ipavski in Idriški kanton;

5) v Kočevji za Kočevski, Ribniški in Veliko-Laščji kanton;

6) v Černomlji za Černomljski in Metliški kanton;

7) v Trebnim za Trebniški, Žužemberški, Mokronoški, Novo-Dvorski in Šmartinski kanton.

Deželno sodniše Ljubljansko v svoji lastnosti kot kaznovavno sodniše čez prestopke obseže na dalje naslednje kantone: mesto Ljubljano, okolico Ljubljansko, Verhniko, Kamnik, Berdo in Zalog; — deželno sodniše Novomeško v ravno ti lastnosti pa obseže Novomeški, Kostanjevški in Kerški kanton.

Za politiške reči pa bo krajska dežela v 10 kantonskih poglavarstev (Bezirkshauptmannschaft) razdeljena, namreč:

1) Kantonsko poglavarstvo v Ljubljani bo obseglo naslednje sodniške kantone: mesto Ljubljano, okolico Ljubljansko in Verhnjiko;

2) Kantonsko poglavarstvo v Kamniku bo obseglo Kamniški, Berdski in Zaloški kanton;

3) Kantonsko poglavarstvo v Kranji bo obseglo Krajski, Loški in Teržiški kanton;

4) Kantonsko poglavarstvo v Radoljci bo obseglo Radoljski in Krajsko Gorski kanton;

5) Kantonsko poglavarstvo v Postojni bo obseglo Postojnski, Planinski, Senožeški, Loški in Bistriški kanton;

6) Kantonsko poglavarstvo v Ipavi bo obseglo Ipavski in Idriški kanton;

7) Kantonsko poglavarstvo v Novim Mestu bo obseglo Novomeški, Kostanjevški in Kerški kanton;

8) Kantonsko poglavarstvo v Trebnim bo obseglo Trebniški, Žužemberški, Mokronoški, Zatičinski, Šentmartinski in Novo Dvorski kanton;

9) Kantonsko poglavarstvo v Kočevji bo obseglo Kočevski, Ribniški in Veliko Laščji kanton;

10) Kantonsko poglavarstvo v Černomlji bo obseglo Černomljski in Metliški kanton.

Zedinjenje

krajske, goriške in istrijske dežele v eno kronino deželo.

(Konec.)

„Iz tega se očitno vidi, de več krajev, ki se zdej k Istrii in Goriški grofni štetejo, je prav za prav krajskih, namreč vsi pod A. 1 in 2, in pod B. 1. zaznamovani. Kér pa ima vsak narod sveto pravico, terjati de se njegovi deželi da, kar ji gré, tedej zamore tudi krajska dežela terjati, de se ji nazaj da, kar je nekda njeniga bilo, — de se overženi stari deželni mejniki zopet postavijo, in de zgodovina starih časov se nepretergana sklene s zgodovino današnjiga

časa. Krajska dežela se je tudi vedno potegovala — de bi se ji nazaj dalo, kar ji gré, in še poslednjič v létu 1828 so se deželni stanovi zató oglašili, ko so za določbo mejá med krajsko deželo in med hrovaško, potem Reško krajno, ki je bila takrat Ogerskimu kraljestvu prištéta, komisije postavljene bile; ravno takó so se tudi stanovski poslanci tudi za méjo krajske dežele v Pazniški kresii krepko potegnili.

Če bi se tedej tistim volja dopolnila, ki želijo de bi Istrija in Goriška dežela samostalna kronina dežela bila, bi se, brez de bi se stare pravice krajske dežele ne žalile, zamóglo to le s tistimi deli imenovanih dvéh deželá zgoditi, do kterih krajska dežela nima pravice, namreč: 1) z nekdanjo Beneško Istrijo, to je s primorskim robam od Mil do Fianone, in s karnarskimi otoki; 2) le z lastovitno okolico Goriške in Gradiškanske grofni, in z nekterimi nekdanjimi Beneškimi kraji. Vsi drugi kraji so obstojni deli krajskiga vojvodstva. Kar nekdanjo Beneško Istrijo zadéne, že en sam pogled na zemljopisno karto ali dežlobraz pokaže, de bi bilo zavoljo mnogoverstnih dobičkov práv, ako nekdanja Beneška Istrija zedinjena ostane s celo Istrijo in tedej tudi s krajsko deželo. Že narodovnost (Nationalität) to edinstvo terja, zakaj gotova resnica je, in diecezanski imenivnik to spričuje, de tudi v nekdanji Beneški Istrii, razun nekterih večih mest, Slovani prebivajo, med kterimi se bolj omikani tudilaškiga jezika naučijo. Bolj izvirna laška narodovnost kraljuje le v večih mestih in terjih, kakor v Milah, Kôpri, Pirani, Poreču, Rovini, Matavunu, Vodnjanu in Labinu; pa tudi tukaj je laški jezik s slovanskim takó namešan, de Laški mestniki večidel tudi slovanski jezik govore, ki je z našim slovenskim v nar bližnji žlahti. Velika nevarnost bi utegnila iz tega, če bi nekdanja Beneška Istrija samostalna kronina dežela, žugati ondašnjim Slovanam, zakaj omikani Lah bi si prisvojili sčasama vso oblast čez slovanski narod, in bati bi se bilo, de bi laški jezik od dné do dné bolj gospodaril in jezik in narodnost Slovanov zatiral. Tako bi se sčasama vsi ti za mornarstvo (Marine) posebno imenitni primorski kraji polahili, kar bi ne bilo práv in enakopravnosti narodov nasprot. Avstrija si mora prihodnjič mogočno mornarstvo napraviti; de pa Benetke prihodnjič ne morejo več središe tega mornarstva biti, nam pričajo prigodbe dan današnje. Terst z Istrijo vred mora središe avstrijskiga mornarstva na jadranskim morji biti, in slovanski narod tû in na kvarnerskih otokih bo dajal Avstrii pripravne in zveste mornarje.

Za zedinjenje Goriške dežele s Krajsko ne moremo sicer, razun nekterih krajev, ki so tudi krajski, takih práv dokazati, kakor za Istrijo, — ali kakó majhna kronina deželica bi bila Goriška! kakó bi se vedno majala zdejsém, zdejtjé, ko bi bila sama! Ne vémo, de bi móгла kadaj práv samostalna biti. Več ko je kronina dežela, toliko bolj obrajtana in mogočna je — toliko menj bo mende tudi troškov nositi imela. In Goriška dežela je ja tudi večidel slovenska dežela; imé poglavniga mesta „Gorica“ že kaže, de je slovanskiga rodú. De je veliko Lahov na Goriškim, ne moremo tajiti; kakor tudi tega ne tajimo, de omikani Goričani razun slovenskiga tudi laško in nemško govorijo. Pri vsim tém je poglavitni jezik te dežele slovenski, tedej že zavoljo enakiga jezika, enakiga naroda je želeti zedinjenje v eno kronino deželo, v kteri se pa tudi enakopravnosti laškiga naroda ne bo krivica godila. Če se bo, kakor gré misliti, cela kronina dežela v tri velike kresije razdelila namreč v krajsko, istrijsko in goriško

*) Sodniki ločijo pregreške od prestopkov; prestoppek (Vergehen) je nar manjši stopnja prelomljenja postav. Vredništvo.

ko kresijo, bo ja Gorica vedno ostala poglavno mesto goriške kresije.

Nadjamo se tudi, de ljudstvo po deželi, ki je slovanskiga rodú, ne želi ločitve od Krajncov, ki so po rodu njih bratje; in v tacih imenitnih zadevah bi ne bilo pravično, ako bi se na vošila kakošne majhne stranke bolj gledalo, kakor na večino in na jédro prebivavcov, ktera se še nikjer ni oglasila, de ne želi z nami zedinjena biti.*)

(Okrajšano po govoru viteza M. Kreuzberga v posvetovavnim zboru.)

Vabilo k učenim natoroslovskim pogovorom v Ljubljani.

(Konec.)

Rudarska družba je gosp. Freyerju priložnost dala, pri gosp. Haidingerji na Dunaji za take deželne preglede se zbrihtati, in mu je pregled Krajske dežele naklonila, ki je tacih trudov že vaje.

V nedeljo 17. t. m. so se zbrani domorodci zmetili in sklenili, de namest ob nedeljah skupej priti, se bojo prihodnjič raji, kakor na Dunaji, o petkih ob šestih zvečer, v muzeumu zbirali.

Gosp. profesor Petruzzi je v drugim shodu razlagal podobe hribov okoli Ljubljane, kakó se verhi in herbti hribov po potokih versté ali se ograjajo, kakó se je blatna goša vode posedla, s časam do terdniga kamna se sterdila i. t. d.

Gosp. Freyer, muzeuma varh, je ni davnej na Gorenskem okoli Ovsis, pod Češnjico, pri Polšici okamnjene polže in druge morske reči, avšterge, koravde i. t. d. izkal in poberal; tudi se je najdel en kos ene škarnice morskiga okamnjeniga raka. Veselje je bilo te reči viditi. Oj! kje so tisti časi, ko so gorenske doline in hribi v morji ležali!

Pod laporjem, iz kteriga se mlinski kamni sekajo, v ti sivi glini se najdejo v spranim pesku grozovitno majhni polžki, kteri se z golimi očmi brez posebnih očilnic (špéglov), ktere te drobne zerna 60 ali 100 krat veči pokažejo, še ne vidijo ne. Ravno take male okamnjene reči se tudi v Toplicah (Baden), pri cegelnicah zraven Dunaja najdejo, kakor v gojzdu za Polšico.

Dopis iz Celja.

Na Štajarskim se kolera prikazuje. V Celji so v vojaški bolnici 4 vojaki, ki so iz Ogerskiga prišli, na ti bolezní umerli. Včeraj je prvi mestjan naglo smert storil. Pol ure od Celja, blizo Laških toplic (Tüfferbad) je majhna vas Modrič; tam jih 12 na kolero leži in nekaj je že mertvih. — Na železnice stacijonu Spielfeld je pred včerajnjim 7 oseb na nagla-

*) »Slavjanskiga Rodoljuba« 4. list mesečniga časopisa na svitlo daniga od slavniga slavjanskiga društva v Terstu v krepkim sestavku pod nadpisom »Opravičniki brez naročila« med drugim takóle govori: »Deržavna vlada dobro vé, kako de ima posamezne dežele v obziru na korist in na obvarovanje edinosti cele deržave vravnati; ona tudi dobro vé, kakošniga duha de je bila v pretečenim létu tista taljanska stranka v Istrii, ktera je tak prijazno in slastno od svojih morskih bregov in s svojih gričov na puntarskobenečansko in sardinsko barko gledala; dobro vé kak de so na tihama bile že nove kantonske in srejske gosposke in uradnije v republikanskim duhu odločene, in de se je vsiga tega taljanska stranka že glasno bahati prederznila, dokler niso avstrijski bajoneti in topovi med njo prišli. Ona tudi, mislimo, dobro zna, de Istrijo samostalno kronsko deželo z lastno neodvisno deželsko vlado v rokah zdaj prevagavne taljanske stranke vravnati, bi bilo toliko, kakor nji sredstva in pripomočke v roke podati, prvi prihodnji taljanski puntarji (Bog daj de bi res ne bilo) lahko in brez zadržkov v naročje hiteti.« — Vredništvo.

ma smert storilo, med temi en spremnik (Kondukteur), ki se je iz Dunaja privozil. — Treba je, de se človek preveč sadja ne najé, posebno de se nezreliga varje; de se ne prehladí in pa kolere ne bôji, ktera nobeniga ne napade, ki se ni v eni ali drugi reči kriviga storil.

—c.

Dopis od Soče.

Strašin vihar, kakoršniga se stari možjé ne vedó spomniti, je bil 26. junija ob 8. uri zvečer v Ročini vstal, in grozovitna toča, ki se je z dežjem z nebá vsula, je naše rodovitno polje žalostno pokončala. — Bog se nas usmili! — Na našim polji je žitno klasje obilno zernja zorilo; žlahtne tertice so tudi létas nam sladkiga vinca obilo obetovale, sadno drevje je z lepo obljubo nas tolažilo, de hoče lanjsko zamudo popraviti, in vse je pod božjo roko po naših goričicah blazno rodilo; pa na enkrat so po tleh vsi naši serčni zaupi, in mi reveži z objokanimi očmi gremo blede lakoti v pest.

Vémo, de po deželah vsako léto nektere srenje sémtertjé sovražna toča potolče in v žalostno revšino pahne. Práv bi bilo, ko bi vse srenje eniga celiga okrožja med seboj v družbo stopile, in vselej potolčnim bratom škodo povernile. Takó bi se velika revšina odvernila, ktera se létas eni, drugo léto pa drugi vasi naključiti utegne. Taka družba bi se imela po deželskih postavah vpeljati in od okrožnih uradnikov ali pa od kmetijske družbe oskerbovati. Drage Novíce! ne zamudite tega naména, kteri je bil že večkrat od prijatelov kmetijstva pogovarjan, gorko še enkrat priporočiti.*)

F. J. Kaffol.

Novičar iz Ljubljane.

V Dunajskim časopisu „Lloyd“ se je ni davnej nov dopisnik iz Krajskiga — se vé de brez imena — napovedal, ki hoče včasih od politiskiga življenja na Krajskim kaj pisati. Nastopno pismo kaže, de ima novi pisavec vse lastnosti, dopisnik Lloydoviga časopisa biti. Mi ga mu torej iz serca privošimo, — samó to terjamo, de naj se zvesto resnice derži, sicer se mu bo zgodilo, kar se je F. G. zgodilo, ki je kakor kafa zginil, kader bi bil mogel spričati, kar je nesramniga pisal. Vse, kar od Vas, neznani p! terjamo, je: de dela in djanja na znanje daste, kakor so, — ne pa Svojih in Svojih tovaršev misel, ali kér slovenskiga morebiti práv ne razumete, od Vam po nemško rečemo: Nur Facta, nur Facta! Svét bo že sam sodil brez Vas: ali so dela dobre in postavne, ali ne. Ne le mi Krajnci, temuč vsi Slovenci sploh so se v nar nevarniših prekucijah skozi in skozi z besedo in v djanji takó obnašali, de nihče ne more ne nar manjši stvarice krive spoznati, marveč jim nar veči hvalo zató skazati. Cela dežela je skozi in skozi mirna bila, in slovensko društvo in slovenski časopisi so k temu gotovo veliko pripomogli, — v hvalo tega se pa nekteri Ljubljanski dopisniki neprenehama prizadevajo, svetu dokazati, de to ni takó. Zares! nobena druga dežela nima tacih brezvestnih, nesramnih draživcev (Wühler), kakor Krajska. Vse je mirno, vse je tiho — samo ti draživci ne dajo miru, kteri, ko nemorejo v djanjih nič skazati, Slovencam „Hintergedanken“ podkladajo!! Véste gosp. p.! kaj so očitni „Vorder“-in „Hintergedanken“ Slovincov od perve volitve za Frankobrodski zbor noter do današnjiga dné bili? Samostalna, edina, močna Avstrija s svobodno vstavo, pokteri ima tudi dolgo zaterti Slovenec popolnoma enakopravnost zadobiti, ktero so mu Cesar zagotovili, — je bilo edíno vedno vodílo Slovincov, kteri nikdar niso po vetru plajša obračali, kakor mende Vi! Veliko jih je pa pri nas tacih mož,

*) Kér smo ta dopis ravno kar dobili, nimamo časa, kaj več od tega govoriti; bomo pa drugo pot. Vredništvo.